

ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT

LÊ VĂN VŨ

**HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM
PHI NHÂN THỌ THEO QUY ĐỊNH
PHÁP LUẬT VIỆT NAM**

Chuyên ngành: Luật Kinh tế

Mã số: 8380107

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

THỪA THIÊN HUẾ, năm 2018

Công trình được hoàn thành tại:

Trường Đại học Luật, Đại học Huế

Người hướng dẫn khoa học: **PGS.TS. Đoàn Đức Lương**

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ họp
tại: Trường Đại học Luật

Vào lúc.....giờ.....ngày.....tháng năm.....

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài	1
2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài	2
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	4
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	5
5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu	5
6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận văn.....	6
7. Cơ cấu của luận văn.....	6
Chương 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ PHÁP LUẬT ĐIỀU CHỈNH HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM PHI NHÂN THỌ	7
1.1. Khái niệm, đặc điểm hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ. 7	
1.1.1. Khái niệm bảo hiểm phi nhân thọ	7
1.1.2. Khái niệm, đặc điểm, nguyên tắc hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	7
Thứ nhất, khái niệm hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ.....	7
1.2. Khung pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ... 8	
1.2.1. Nguồn luật điều chỉnh	8
1.2.2. Khung pháp luật về hoạt động bảo hiểm phi nhân thọ.....	8
1.3. Nguyên tắc áp dụng pháp luật trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	8
1.4. Hình thức pháp lý phân phối sản phẩm bảo hiểm phi nhân thọ 9	
1.4.1. Sản phẩm bảo hiểm phi nhân thọ	9
1.4.2. Bảo hiểm trách nhiệm dân sự	9
1.4.3. Bảo hiểm con người phi nhân thọ:	9
1.4.4. Hình thức pháp lý phân phối trong kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	9
1.5 Pháp luật về giải quyết tranh chấp hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ 9	
1.5.1 Khái quát về hợp đồng bảo hiểm.....	9
1.5.2 Thẩm quyền giải quyết tranh chấp hợp đồng bảo hiểm:.....	10
Tiểu kết Chương 1	11
Chương 2. THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VÀ THỰC TIỄN ÁP DỤNG TRONG HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM PHI NHÂN THỌ THEO PHÁP LUẬT VIỆT NAM	12
2.1. Thực trạng pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ 12	
2.1.1. Hoạt động của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ 12	

2.1.2. Đầu tư vốn của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	12
2.1.3. Hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ	12
2.2. Thực tiễn áp dụng pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	13
2.2.1. Tình hình áp dụng pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	13
2.2.2. Thực tiễn và những vướng mắc trong áp dụng về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	14
2.2.2.1. Quy định về ràng buộc trách nhiệm của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	14
2.2.2.2. Về điều kiện kinh doanh và tham gia thị trường bảo hiểm nhân thọ	14
2.2.2.3. Quy định về trình tự xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	14
2.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	15
Tiểu kết Chương 2	18
Chương 3. ĐỊNH HƯỚNG VÀ CÁC GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN, THỰC THI PHÁP LUẬT ĐIỀU CHỈNH HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM PHI NHÂN THỌ	19
3.1. Định hướng hoàn thiện pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	19
3.2. Các giải pháp hoàn thiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	20
3.3. Các giải pháp tổ chức thực hiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ	20
Tiểu kết Chương 3	22
KẾT LUẬN	23
TÀI LIỆU KHAM KHẢO	

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Bảo hiểm phi nhân thọ là sự cam kết giữa người tham gia bảo hiểm với người bảo hiểm mà trong đó, người bảo hiểm sẽ trả cho người tham gia hoặc người thụ hưởng quyền lợi bảo hiểm một số tiền nhất định khi có các sự kiện đã định trước xảy ra, còn người tham gia phải nộp phí bảo hiểm đầy đủ, đúng hạn. Trong cuộc sống sinh hoạt cũng như hoạt động sản xuất kinh doanh hàng ngày dù đã luôn luôn chú ý ngăn ngừa và đề phòng nhưng con người vẫn có nguy cơ gặp phải những rủi ro bất ngờ xảy ra. Các rủi ro đó do nhiều nguyên nhân, do môi trường thiên nhiên, sự tiến bộ và phát triển của khoa học và kỹ thuật, môi trường xã hội,...

Để đối phó với các rủi ro, con người đã có nhiều biện pháp khác nhau nhằm kiểm soát cũng như khắc phục hậu quả do rủi ro gây nên. Hiện nay, đòi hỏi về sự tự chủ và sự an toàn về tài chính cũng như các nhu cầu của con người, hoạt động bảo hiểm nói chung và bảo hiểm phi nhân thọ nói riêng ngày càng phát triển.

Việc nghiên cứu để hoàn thiện hệ thống pháp luật trong lĩnh vực kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ góp phần nâng cao tính an toàn, hệ thống, hiệu quả hoạt động và năng lực cạnh tranh của các DNBH, khuyến khích, hỗ trợ các DNBH phát triển và đa dạng hóa sản phẩm bảo hiểm; đa dạng và chuyên nghiệp hóa các kênh phân phối bảo hiểm phi nhân thọ. Đặc biệt, nhằm cung cấp căn cứ pháp luật chuẩn xác cho cơ quan nhà nước để tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước về kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ.

Do đó, điều đó tác giả chọn đề tài: *“Hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo quy định pháp luật Việt Nam”*.

2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài

Khi tiến hành nghiên cứu đề tài này, tác giả có tìm hiểu và nhận thấy trước đó đã có một số công trình nghiên cứu về vấn đề này ở nhiều góc độ khác nhau như:

- Đề tài luận văn thạc sĩ của tác giả Nguyễn Tiến Lục (2009) - Học viện Hành chính là: “*Hoạt động kinh doanh bảo hiểm Việt Nam trong điều kiện gia nhập WTO*”. Luận văn đề cập đến hoạt động kinh doanh bảo hiểm nói chung (trong đó có cả phi nhân thọ và nhân thọ). Mặt khác tác giả cũng chỉ đặt vấn đề nghiên cứu trong điều kiện Việt Nam gia nhập WTO. Đây chỉ là một trong nhiều hình thức hội nhập, vì vậy nó không đại diện cho quá trình hội nhập. Trong quá trình hội nhập, ngoài cam kết mở cửa hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ với WTO, Việt Nam còn cam kết mở cửa với nhiều quốc gia, nhiều tổ chức khác ở khu vực và trên thế giới, ví dụ: ASEAN; Hiệp định thương mại Việt Mỹ.

- Luận văn thạc sĩ “*Hoạt động kinh doanh bảo hiểm nhân thọ ở Việt Nam*” (2007), của tác giả Lê Đăng Khánh, Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội.

- Luận văn thạc sĩ của tác giả Nguyễn Thị Mai - Đại học Ngoại thương (2015) đã nghiên cứu về đề tài: “*Pháp luật về bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam*”. Tác giả nghiên cứu về cơ sở lý luận trong luận văn là những lý chung về bảo hiểm và khái niệm, đặc điểm, vai trò, phân loại hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ.

- Khóa luận tốt nghiệp của Hoàng Văn Mạnh (2014) - Đại học Công Đoàn về đề tài: “*Các giải pháp pháp lý đảm bảo hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam*”. Khóa luận đã tập trung đi sâu nghiên cứu về các giải pháp pháp lý, chứ không đặt vấn đề nghiên cứu toàn bộ các giải pháp phi pháp lý để đảm bảo hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam.

- Cuốn sách của tác giả Nguyễn Văn Bình (2012) - NXB. Đại học kinh tế quốc dân là: “*Giải pháp phát triển thị trường bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam*”.

Cuốn sách đã tập trung nghiên cứu các vấn đề sau: Hệ thống hóa cơ sở lý luận về phát triển TTBH phi nhân thọ: Đặc điểm, vai trò của bảo hiểm phi nhân thọ, TTBH phi nhân thọ và các nhân tố ảnh hưởng tới sự phát triển của TTBH phi nhân thọ. Một số bài học kinh nghiệm quốc tế về phát triển TTBH phi nhân thọ và những vấn đề thực tiễn áp dụng chính sách về BHPNT.

- Cuốn sách nghiên cứu “*Hoàn thiện pháp luật về bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam*” (2007), của tác giả Lê Đăng Khánh, NXB. Đại học quốc gia Hà Nội. Cuốn sách tác giả chỉ chú trọng đến nghiên cứu hệ thống pháp luật, các chính sách cho phát triển TTBH PNT, tác động của nó và giải pháp để hoàn thiện khung pháp lý về hoạt động bảo hiểm phi nhân thọ...

Tuy nhiên, pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ là một lĩnh vực chuyên sâu, có tính khoa học cao của chuyên ngành luật kinh tế. Chưa có công trình nghiên cứu chuyên sâu cập nhật những quy định của pháp luật hiện hành gắn với quá trình hội nhập quốc tế, so sánh đối chiếu liên ngành.

Vì vậy, đề tài Luận văn kế thừa một số kết quả nghiên cứu về lý luận trong các công trình nghiên cứu trên; còn các nội dung khác cơ bản là mới, được nghiên cứu tổng thể, toàn diện; ngoài Luật Kinh doanh bảo hiểm còn tiếp cận các văn bản pháp luật liên quan mới được ban hành như Bộ luật dân sự 2015, những vấn đề thực tiễn đòi hỏi trong giai đoạn hiện nay.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Thông qua việc nghiên cứu đề tài, tác giả mong muốn làm rõ các vấn đề lý luận về pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ, các quy định về pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ của một số nước trên thế giới. Qua đó luận giải quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành, cũng như thực trạng thực thi pháp luật này được thực hiện trên thực tế như thế nào, qua đó lý giải nguyên nhân hạn chế thực hiện pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ và đưa ra một số kiến nghị nhằm nâng cao trách nhiệm của tổ chức, cá nhân trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ và cộng đồng và hoàn thiện pháp luật ở Việt Nam thông qua đó góp phần đảm bảo an toàn pháp lý trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để đạt được mục đích đặt ra, tác giả thực hiện những nhiệm vụ sau:

- Làm rõ những khái niệm cơ bản của hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ;
- Phân tích sở lý luận và thực tiễn của quy định pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam hiện nay;
- Đánh giá thực trạng pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam và hệ thống pháp luật có liên quan của các tổ chức quốc tế lớn, Hiệp định thương mại tự do thế hệ mới mà Việt Nam có quan hệ thương mại truyền thống của Việt Nam hiện nay.
- Phân tích thực tiễn áp dụng pháp luật trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ hiện nay, từ đó chỉ ra những bất cập, hạn chế trong các quy định pháp luật.
- Đưa ra phương hướng và một số đề xuất hoàn thiện pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ hiện nay .

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Các quan điểm, các quy định về pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ và các pháp luật có liên quan hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ hiện nay và thực tiễn áp dụng pháp luật thông qua các trường hợp điển hình.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu về không gian: những quy định pháp luật hiện hành về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ hiện nay ở Việt Nam, đồng thời đi sâu vào nghiên cứu quan điểm hệ thống pháp luật trên thế giới theo hướng so sánh pháp luật Việt Nam với các nước.

Phạm vi nghiên cứu thời gian: Từ năm 2012 đến 2017

Địa bàn nghiên cứu: Cả nước

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

5.1. Phương pháp luận

Để hoàn thành các mục tiêu của đề tài, trong quá trình nghiên cứu, tìm hiểu, vận dụng luận văn đã được thực hiện trên cơ sở của phương pháp duy vật biện chứng. Luận văn được thực hiện trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh về Nhà nước và pháp luật, các đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước.

5.2. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình nghiên cứu và trình bày, luận văn sử dụng kết hợp các phương pháp nghiên cứu khoa học khác nhau bao gồm:

- Phương pháp phân tích và tổng hợp: Phương pháp này được sử dụng trong tất cả các chương của luận văn để phân tích các khái niệm, phân tích quy định của pháp luật, các số liệu,...

- Phương pháp so sánh: Được sử dụng trong luận văn để so sánh một số quy định của pháp luật trong các văn bản khác nhau, tập chung chủ yếu ở chương 2 của luận văn.

- Phương pháp diễn giải quy nạp: Được sử dụng trong luận văn để diễn giải các số liệu, các nội dung trích dẫn liên quan và được sử dụng tất cả các chương của luận văn.

Ngoài ra, luận văn còn sử dụng những phương pháp nghiên cứu khác: phương pháp thống kê,...

6. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận văn

- Luận văn góp phần vào việc xây dựng luận cứ khoa học trong quá trình hoàn thiện pháp luật và đảm bảo hiệu quả thực thi pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ hiện nay ở Việt Nam;

- Góp phần giúp chính quyền và các cơ quan ban ngành nghiên cứu hoàn thiện chính sách và nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ ở Việt Nam trong gian đoạn tới.

7. Cơ cấu của luận văn

Cơ cấu của luận văn bao gồm: Phần mở đầu Phần nội dung gồm 03 chương:

Chương 1: Một số vấn đề lý luận và pháp luật điều chỉnh hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay.

Chương 2: Thực trạng pháp luật và thực tiễn thực hiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay.

Chương 3: Định hướng và các giải pháp hoàn thiện, thực thi pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay

Chương 1

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ PHÁP LUẬT ĐIỀU CHỈNH HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM PHI NHÂN THỌ

1.1. Khái niệm, đặc điểm hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

1.1.1. Khái niệm bảo hiểm phi nhân thọ

Bảo hiểm phi nhân thọ là một hình thức mà qua đó một bên nhận BH cho các tài sản, trách nhiệm dân sự và các loại BH con người không thuộc BH nhân thọ thông qua việc thu một khoản phí BH và cam kết sẽ thanh toán cho bên mua BH một khoản tiền nếu có sự kiện BH xảy ra gây tổn thất về tài chính cho bên mua BH trong thời hạn bảo hiểm nhất định.

1.1.2. Khái niệm, đặc điểm, nguyên tắc hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, khái niệm hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ là hoạt động cung ứng dịch vụ BHPNT và hoạt động đầu tư của DNBH. Hai hoạt động này có mối liên hệ mật thiết với nhau để đảm bảo việc kinh doanh của DNBH có hiệu quả và trong nhiều sản phẩm thì nghiệp vụ đầu tư của DNBH chính là để đáp ứng nhu cầu của khách hàng.

Thứ hai, đặc điểm hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, Hoạt động kinh doanh BHPNT là về cơ bản là hoạt động kinh doanh các nghiệp vụ bảo hiểm tài sản, trách nhiệm dân sự, bảo hiểm sức khỏe với mục đích sinh lời, trên cơ sở thu phí bảo hiểm của người tham gia bảo hiểm và cam kết bồi thường, trả tiền bảo hiểm khi sự kiện bảo hiểm phát sinh.

Thứ hai, BHPNT có nội hàm pháp lý bao gồm nhiều nghiệp vụ bảo hiểm (kinh doanh bảo hiểm gốc). Các nghiệp vụ bảo hiểm được xếp vào

nhánh bảo hiểm phi nhân thọ rất đa dạng bởi vì chúng được tập hợp từ nhiều loại bảo hiểm khác nhau.

Thứ ba, hoạt động kinh doanh các nghiệp vụ bảo hiểm hay còn gọi là kinh doanh bảo hiểm gốc là hoạt động cơ bản, quyết định sự tồn tại của một DNBH phi nhân thọ.

Thứ tư, kinh doanh bảo hiểm không thể tách rời kinh doanh tái bảo hiểm

Thứ năm, Kinh doanh bảo hiểm luôn gắn với hoạt động đầu tư tài chính.

1.2. Khung pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

1.2.1. Nguồn luật điều chỉnh

Thứ nhất, các văn bản pháp luật của Việt Nam

Thứ hai, các điều ước quốc tế mà Việt Nam tham gia có quy định về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

1.2.2. Khung pháp luật về hoạt động bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, nguyên tắc pháp lý của hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ hai, các hình thức kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Một là, kinh doanh bảo hiểm gốc

Hai là, kinh doanh tái bảo hiểm

Ba là, kinh doanh môi giới bảo hiểm

1.3. Nguyên tắc áp dụng pháp luật trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Bảo vệ người tham gia bảo hiểm.

Bảo đảm sự công bằng và cạnh tranh lành mạnh trong hoạt động kinh doanh BHPNT giữa các doanh nghiệp bảo.

Phù hợp với nguyên tắc áp dụng luật trong tư pháp quốc tế và nguồn luật trong nước, Điều 2 LKDBH quy định nguyên tắc chọn nguồn luật áp dụng điều chỉnh hoạt động kinh doanh bảo hiểm.

1.4. Hình thức pháp lý phân phối sản phẩm bảo hiểm phi nhân thọ

1.4.1. Sản phẩm bảo hiểm phi nhân thọ

Bảo hiểm tài sản: Bảo hiểm tài sản là thể loại bao gồm những nghiệp vụ có đối tượng là tài sản có thể tính được giá trị bằng tiền.

1.4.2. Bảo hiểm trách nhiệm dân sự

Trách nhiệm dân sự là một loại trách nhiệm pháp lý, do đó nó mang đặc tính chung của trách nhiệm pháp lý.

1.4.3. Bảo hiểm con người phi nhân thọ:

Đặc điểm chủ yếu: Mặc dù cùng là loại hình bảo hiểm con người, nhưng bảo hiểm con người phi nhân thọ trong bảo hiểm thương mại có những đặc điểm chủ yếu sau đây:

Hậu quả của những rủi ro mang tính chất thiệt hại vì rủi ro bảo hiểm ở đây là tai nạn, bệnh tật, ốm đau thai sản liên quan đến thân thể và sức khỏe của con người. Những rủi ro ở đây khác với 2 sự kiện “sống”, “chết” trong bảo hiểm nhân thọ và vì thế tính chất rủi ro được bộc lộ khá rõ còn tính chất tiết kiệm không được thể hiện.

1.4.4. Hình thức pháp lý phân phối trong kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Hình thức pháp lý phân phối trong kinh doanh BHPNT là một tập hợp bao gồm các công ty bảo hiểm và các cá nhân tham gia vào quá trình lưu chuyển các sản phẩm bảo hiểm từ các công ty bảo hiểm đến người có nhu cầu mua bảo hiểm.

1.5 Pháp luật về giải quyết tranh chấp hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ

1.5.1 Khái quát về hợp đồng bảo hiểm

Trách nhiệm bảo hiểm phát sinh khi hợp đồng bảo hiểm đã được giao kết hoặc khi có bằng chứng doanh nghiệp bảo hiểm đã chấp nhận

bảo hiểm và bên mua bảo hiểm đã đóng phí bảo hiểm, trừ trường hợp có thoả thuận khác trong hợp đồng bảo hiểm.

Tổ chức, cá nhân có nhu cầu bảo hiểm chỉ được tham gia bảo hiểm tại doanh nghiệp bảo hiểm hoạt động ở Việt Nam.

Thời hiệu khởi kiện về hợp đồng bảo hiểm là 3 (ba) năm, kể từ thời điểm phát sinh tranh chấp (Điều 30 Luật kinh doanh bảo hiểm).

1.5.2 Thẩm quyền giải quyết tranh chấp hợp đồng bảo hiểm:

Tòa án nhân dân cấp huyện giải quyết tranh chấp hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ ký giữa tổ chức bảo hiểm với cá nhân, tổ chức không nhằm mục đích sinh lợi quy định tại khoản 3, điều 25, Bộ luật Tố tụng dân sự. Ví dụ: bảo hiểm sức khỏe và bảo hiểm tai nạn con người; cá nhân mua bảo hiểm xe cơ giới, ...

Tòa án nhân dân cấp tỉnh giải quyết tranh chấp hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ ký giữa tổ chức bảo hiểm với cá nhân, tổ chức có đăng ký kinh doanh và nhằm mục đích lợi nhuận.

Tiểu kết Chương 1

Khi Việt Nam hội nhập đem đến nhiều cơ hội, song nó cũng tạo ra nhiều thách thức hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay. Tuy nhiên nếu nắm bắt tốt cơ hội và có đủ năng lực để hóa giải hữu hiệu những thách thức thì sự phát triển đột phá là điều không khó đối với TTBH PNT.

Để vận dụng hiệu quả những lý luận và kinh nghiệm thực tiễn trên đây nhằm phát triển về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay Việt Nam, chúng ta đi nghiên cứu phân tích thực trạng pháp luật và thực tiễn thực hiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay ở phần tiếp theo.

Chương 2

THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VÀ THỰC TIỄN ÁP DỤNG TRONG HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM PHI NHÂN THỌ THEO PHÁP LUẬT VIỆT NAM

2.1. Thực trạng pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

2.1.1. Hoạt động của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Trong hoạt động bảo hiểm của doanh nghiệp bảo hiểm phi nhân thọ, kinh doanh bảo hiểm gốc là hoạt động chính.

Theo quy định của pháp luật, một doanh nghiệp bảo hiểm có thể thực hiện đầu tư vào nhiều hình thức, chẳng hạn như gửi tiền vào các tổ chức tín dụng; đầu tư trái phiếu, cổ phiếu; đầu tư bất động sản; cho vay; góp vốn liên doanh.

2.1.2. Đầu tư vốn của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Với đặc thù riêng của hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ là sự đảo ngược của chu kỳ sản xuất kinh doanh. Việc tiêu thụ sản phẩm dựa trên quy trình: phí bảo hiểm – tiền bán sản phẩm bảo hiểm được thu trước, cam kết bồi thường, trả tiền bảo hiểm – giá trị sử dụng của sản phẩm chỉ được thực hiện sau một khoảng thời gian nhất định nào đó.

2.1.3. Hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ là một hợp đồng có thường có thời hạn bảo hiểm kéo dài trong vòng một năm hoặc ngắn hơn (trường hợp thường thấy là bảo hiểm du lịch cho từng chuyến đi).

Thứ hai, hợp đồng bảo hiểm phi nhân thọ chỉ được công ty bảo hiểm phi nhân thọ bồi thường và chi trả tiền bảo hiểm trong giới hạn hợp đồng khi có rủi ro hoặc tổn thất được bảo hiểm xảy ra trong thời gian hợp đồng còn hiệu lực.

Thứ ba, thỏa thuận phí bảo hiểm phi nhân thọ thường không cố định theo từng năm mà sẽ có sự thay đổi sao cho phù hợp với mức độ rủi ro của Bên được bảo hiểm.

Thứ tư, HĐBHPNT là sự thỏa thuận giữa các bên, khác với các loại hợp đồng thương mại khác, ngoài việc quy định khá chi tiết quyền và nghĩa vụ của các bên trong HĐBHPNT.

2.2. Thực tiễn áp dụng pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

2.2.1. Tình hình áp dụng pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Kể từ khi có Luật KDBH số lượng các DNBH có vốn đầu tư nước ngoài đã phát triển nhanh hơn: Nếu từ năm 1996 đến năm 2000 chỉ có 4 DNBH có vốn nước ngoài, thì chỉ trong 2 năm 2000 - 2002 đã có thêm 3 DNBH có vốn nước ngoài hoạt động trên TTBH PNT. Bên cạnh đó đã có thêm 4 công ty BH nước ngoài của Nhật, Hàn Quốc, Đài Loan đặt văn phòng đại diện tại Việt Nam. Sự phát triển về số lượng DNBH đã là điều kiện để tăng cường cạnh tranh, là động lực để thúc đẩy hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ phát triển và kết quả là tốc độ tăng trưởng doanh thu bình quân giai đoạn này đạt gần 20%/năm.

- Giai đoạn 2007-nay. Luật KDBH được sửa đổi bổ sung 2010, theo đó một số các nghị định, thông tư đi kèm đã được ban hành đã là cơ sở quan trọng, là tiền đề để hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ mở cửa hầu như hoàn toàn và hội nhập ngày càng sâu rộng.

Tóm lại: Trong quá trình hội nhập, môi trường pháp lý cho hoạt động KDBH có tác động mạnh mẽ đến sự phát triển TTBH PNT Việt Nam. Vì vậy cần tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp theo các chuẩn mực quốc tế nhằm đáp ứng tốt nhất yêu cầu của hội nhập.

2.2.2. Thực tiễn và những vướng mắc trong áp dụng về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

2.2.2.1. Quy định về ràng buộc trách nhiệm của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, hệ thống pháp luật chưa rõ ràng về việc ràng buộc trách nhiệm của doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ. Hiện nay các quy định, các điều khoản BH, các văn bản ký kết hợp đồng BH... chưa được chuẩn hóa.

Thứ hai, quy định ràng buộc trách nhiệm của DNBH tham gia hoạt động đầu tư chặt chẽ.

Thứ ba, Bảo hiểm tương hỗ là một định chế phục vụ nhu cầu bảo hiểm của người có thu nhập thấp chưa được chú trọng triển khai thực hiện một cách có hiệu quả.

2.2.2.2. Về điều kiện kinh doanh và tham gia thị trường bảo hiểm nhân thọ

Thứ nhất, điều kiện kinh doanh BHPNT chưa thông thoáng.

Thứ hai, Hệ thống pháp luật về điều kiện kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ chưa hoàn thiện chưa đồng bộ, quản lý nhà nước chưa theo kịp sự phát triển của thị trường bảo hiểm.

2.2.2.3. Quy định về trình tự xử lý vi phạm pháp luật trong hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, chế tài xử lý vi phạm trong kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ còn quá nương nhẹ chưa đủ sức răn đe, ngăn chặn hành vi trục lợi

Thứ hai, biện pháp khắc phục hậu quả của hành vi vi phạm chưa có chế tài đủ mạnh để ngăn ngừa và phòng chống tái phạm

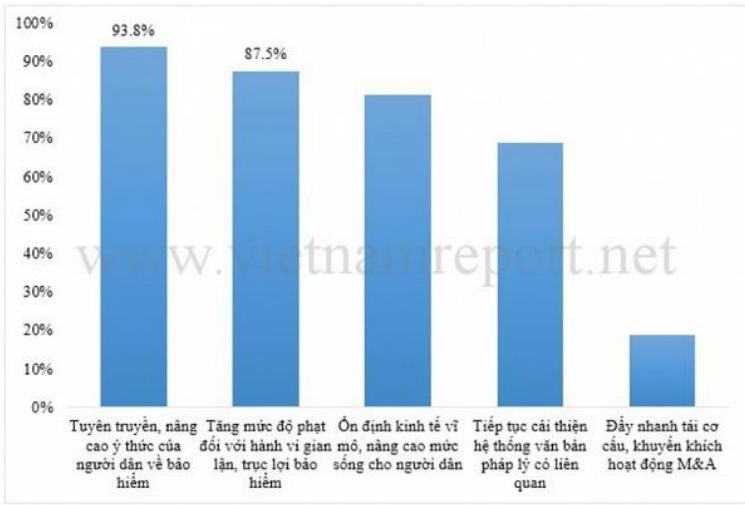
Thứ ba, riêng trong lĩnh vực bảo hiểm bắt buộc trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới, Nghị định 103/2008/NĐ-CP ngày 16/9/2008 thay thế Nghị định 115/1997/NĐ-CP và được tiếp tục sửa đổi bổ sung bằng Nghị định 214/2013/NĐ-CP sửa đổi Nghị định 103/2008/NĐ-CP về bảo hiểm

bắt buộc trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới đã tăng mức xử phạt đối với các doanh nghiệp lên rất cao so với trước đây.

2.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, thể chế pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ.

Biểu đồ 1.1: Các biện pháp Chính phủ nên chú trọng trong thời gian tới nhằm hỗ trợ tốt nhất cho thị trường bảo hiểm phi nhân thọ

Nguồn: Vietnam Report, Survey các doanh nghiệp bảo hiểm thực hiện trong tháng 5/2017

(Nguồn: Vietnam Report)

Năm 2016, tổng doanh thu phí bảo hiểm gốc của thị trường bảo hiểm phi nhân thọ ước đạt 36.372 tỷ đồng, tăng 14,04% so với cùng kỳ năm 2015. Dẫn đầu thị trường bảo hiểm phi nhân thọ về doanh thu phí gốc là Tổng công ty Bảo hiểm Dầu khí Việt Nam (PVI) với doanh thu đạt 6.782 tỷ đồng, tăng 5,03% so với cùng kỳ năm 2015, chiếm 18,65% thị phần.

Bảng 1.1: So sánh thị trường bảo hiểm Việt Nam dưới dự thay đổi khi thực hiện Luật Kinh doanh bảo hiểm sửa đổi, bổ sung năm 2010

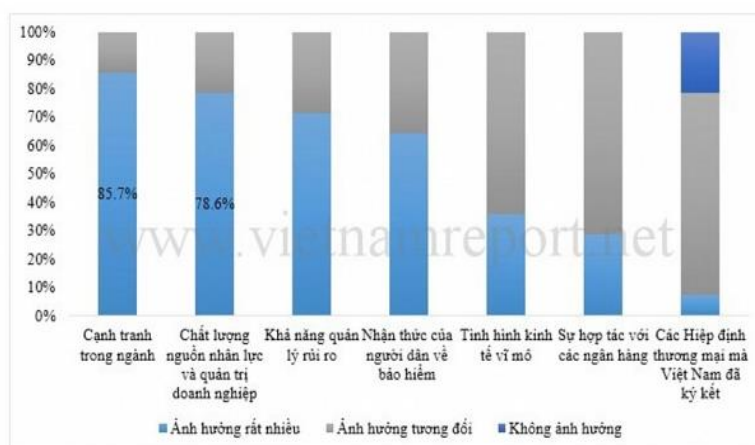
BẢNG 1: SO SÁNH THỊ TRƯỜNG BẢO HIỂM VIỆT NAM NĂM 2012 VÀ NĂM 2016 (tỷ đồng)		
	Năm 2012	Năm 2016
1. Số lượng các DNBH		
DNBH phi nhân thọ	29	29
DNBH nhân thọ	14	18
DN tái bảo hiểm	2	2
DN môi giới bảo hiểm	12	13
Tổng cộng	57	62
2. Năng lực tài chính ngành Bảo hiểm		
Tổng tài sản	114.663	239.413
Tổng dự phòng nghiệp vụ	69.393	144.817
Doanh thu phí bảo hiểm	41.246	86.049
Bồi thường và trả tiền bảo hiểm	16.649	25.872
Đầu tư trở lại nền kinh tế	89.567	186.572

Nguồn: Cục Quản lý Giám sát Bảo hiểm

(Nguồn: Cục Quản lý Giám sát Bảo hiểm)

Số tiền bồi thường bảo hiểm gốc trên thị trường bảo hiểm phi nhân thọ năm 2016 ước đạt khoảng 12.571 tỷ đồng, tỷ lệ thực bồi thường bảo hiểm gốc là 34,56%; thấp hơn tỷ lệ thực bồi thường bảo hiểm gốc cùng kỳ năm 2015 (43,31%).

Biểu đồ 1.2: Đánh giá mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp bảo hiểm phi nhân thọ hiện nay

Nguồn: Vietnam Report, Survey các doanh nghiệp bảo hiểm thực hiện trong tháng 5/2017

(Nguồn: Vietnam Report)

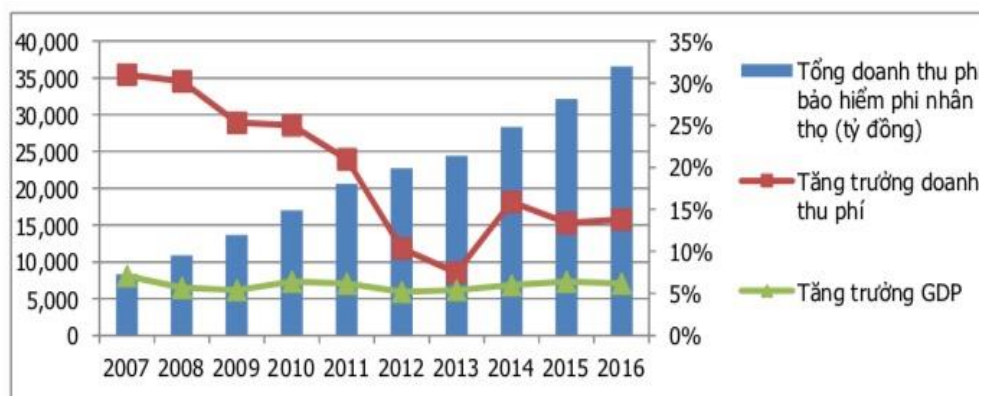
Nhân tố để có kết quả trên là thể chế pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ. Theo đó, Luật Kinh doanh bảo hiểm số 24/2000/QH10 và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Kinh doanh bảo hiểm số 61/2010/QH12; tiếp tục triển khai hoàn thiện các chính sách về bảo hiểm nông nghiệp, bảo hiểm thủy sản, bảo hiểm hưu trí, bảo hiểm vi mô; nghiên cứu, xây dựng các chính sách bảo hiểm thiên tai...

Thứ hai, hiện tượng thực thi pháp luật về cạnh tranh giữa các doanh nghiệp bảo hiểm phi nhân thọ.

Thứ ba, yếu tố văn hóa, trình độ nhận thức của người dân, doanh nghiệp khi tham gia quan hệ pháp luật về bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ tư, số lượng các doanh nghiệp bảo hiểm được cấp phép hoạt động ngày một gia tăng tham gia quan hệ pháp luật về bảo hiểm phi nhân thọ.

Biểu đồ 1.3: Tăng trưởng doanh thu của hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

(Nguồn: Hiệp hội Bảo hiểm Việt Nam)

Tiểu kết Chương 2

Mặc dù, trong thời gian qua hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam đã có những bước phát triển đáng ghi nhận, song so với tiềm năng thực tế và yêu cầu phát triển của thị trường trong quá trình hội nhập, thì hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam còn nhiều hạn chế, thách thức cần phải nhanh chóng khắc phục. Có vậy mới đáp ứng kịp yêu cầu phát triển của KT-XH trong điều kiện hiện nay.

Trong quá trình thực hiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam cũng mới chỉ đi được những bước đi đầu tiên trong quãng đường dài, tuy có nhiều cơ hội nhưng cũng không ít những khó khăn thách thức.

Để phát huy tốt những thành quả đã được và khắc phục những hạn chế tồn tại pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam. Đồng thời tận dụng tốt nhất những cơ hội và vượt qua những khó khăn thách thức trong quá trình hội nhập nhằm phát triển về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam một cách toàn diện, vững chắc và ổn định. Pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ Việt Nam cần phải có những định hướng và hệ thống các giải pháp cụ thể, đồng bộ và có tính khả thi cao. Chúng ta tiếp tục đi nghiên cứu những định hướng và các giải pháp hoàn thiện, thực thi pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo pháp luật Việt Nam hiện nay ở chương 3 dưới đây.

Chương 3

ĐỊNH HƯỚNG VÀ CÁC GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN, THỰC THI PHÁP LUẬT ĐIỀU CHỈNH HOẠT ĐỘNG KINH DOANH BẢO HIỂM PHI NHÂN THỌ

3.1. Định hướng hoàn thiện pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, xây dựng hệ thống cơ chế, chính sách pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ đầy đủ đồng bộ, minh bạch, bình đẳng, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển của thị trường và phù hợp với các chuẩn mực cũng như các cam kết quốc tế của Việt Nam.

Thứ hai, xây dựng môi trường pháp luật hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ theo các chuẩn mực và thông lệ quốc tế.

Thứ ba, phát triển các DNBH, tái BH, môi giới BH một cách chuyên nghiệp, có năng lực tài chính vững mạnh, có năng lực và quản điều hành đạt chuẩn quốc tế, hoạt động hiệu quả, có khả năng cạnh tranh tích cực trên hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ trong nước và quốc tế.

Thứ tư, tạo cơ chế cạnh tranh bình đẳng giữa các doanh nghiệp.

Thứ năm, xây dựng cơ chế giám sát các doanh nghiệp BHPNT khi triển khai các sản phẩm bảo hiểm, xây dựng biểu phí, chi hoa hồng bảo hiểm... phải thuận tiện và phù hợp với chuẩn mực chung quốc tế, thống nhất áp dụng chung cho tất cả các doanh nghiệp để tạo sự cạnh tranh bình đẳng giữa các doanh nghiệp. Kiên quyết xử phạt nghiêm khắc và công khai để ngăn cản sự “phá rào” của các doanh nghiệp.

Thứ sáu, tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật theo chuẩn mực và thông lệ quốc tế, nâng cao năng lực quản lý nhà nước về KDBH đáp ứng tốt yêu cầu của hội nhập

3.2. Các giải pháp hoàn thiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, bổ sung Nghị định 73/2016/NĐ-CP hướng dẫn Luật kinh doanh bảo hiểm và Luật kinh doanh bảo hiểm sửa đổi: “Nhà nước tạo điều kiện thuận lợi cho các DNBH phát triển sản phẩm BH...”.

Thứ hai, cần sửa Luật KDBH số 24/2000/QH10 và Luật sửa đổi bổ sung một số điều Luật KDBH số 61/2010/QH12 một cách tổng thể cùng các văn bản hướng dẫn thi hành theo hướng hệ thống văn bản pháp luật mới sẽ có phạm vi điều chỉnh rộng hơn và đồng bộ hơn hoạt động KDBH trong mối liên kết với các mảng thị trường dịch vụ tài chính. Đồng thời tiếp cận và áp dụng nhiều hơn các chuẩn mực và thông lệ quốc tế trong hoạt động KDBH.

Thứ ba, chính sách phát triển thị trường: Cho phép và tạo điều kiện cho các thành phần KT có đủ điều kiện theo Luật KDBH thành lập DNBH (có chính sách hỗ trợ riêng cho hình thức tổ chức BH tương hỗ và hợp tác xã BH - hiện nay chưa có 2 loại hình này).

3.3. Các giải pháp tổ chức thực hiện pháp luật về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ

Thứ nhất, tạo cơ chế cạnh tranh bình đẳng giữa các doanh nghiệp. Pháp luật với vai trò điều tiết hoạt động của các doanh nghiệp bảo hiểm, trong điều kiện thực hiện các cam kết gia nhập WTO, CCTPP,... đòi hỏi các quy định phải tạo sự bình đẳng giữa các doanh nghiệp.

Thứ hai, xây dựng cơ chế giám sát các doanh nghiệp khi triển khai các sản phẩm bảo hiểm, xây dựng biểu phí, chi hoa hồng bảo hiểm... phải thuận tiện và phù hợp với chuẩn mực chung quốc tế, thống nhất áp dụng chung cho tất cả các doanh nghiệp để tạo sự cạnh tranh bình đẳng giữa các doanh nghiệp.

Thứ ba, xây dựng cơ chế đảm bảo tính minh bạch, công khai trong hoạt động của các doanh nghiệp bảo hiểm:

Thứ tư, xây dựng có cơ chế khuyến khích các DNBHPNT cung cấp các sản phẩm bảo hiểm có tính hỗ trợ ngành sản xuất nông nghiệp, ngư nghiệp:

Thứ năm, xây dựng mối quan hệ hợp tác quốc tế, tạo điều kiện ngành bảo hiểm hội nhập cùng thị trường bảo hiểm quốc tế:

Thứ sáu, đổi mới phương thức quản lý nhà nước đối với hoạt động kinh doanh bảo hiểm.

Tiểu kết Chương 3

Chương 3 của luận văn đã phân tích phương hướng và các giải pháp hoàn thiện pháp luật KDBHPNT ở Việt Nam. Trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường thì thị trường BH ngày càng phát triển và các chủ thể kinh doanh không chỉ là chủ thể Việt nam mà còn có các chủ thể nước ngoài. Việc phân tích các định hướng hoàn thiện pháp luật như một tất yếu khách quan làm cơ sở cho hoàn thiện pháp luật.

Từ các nội dung nghiên cứu lý luận và thực tiễn, luận văn đã đưa ra các nhóm giải pháp hoàn thiện pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật về hoạt động KDBHPNT có ý nghĩa tham khảo góp phần tạo hành lang pháp lý cho thị trường này phát triển, hài hòa các lợi ích Nhà nước, các chủ thể kinh doanh và người tiêu dùng.

KẾT LUẬN

Qua nghiên cứu chúng tôi rút ra một số kết luận sau đây:

1. Luận văn đã phân tích và làm rõ cơ sở lý luận của hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ, phân tích khung pháp luật và những yếu tố tác động đến việc thực hiện pháp luật kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ. Qua nghiên cứu cho thấy môi trường pháp lý và môi trường kinh doanh từng bước được cải thiện, thị trường đã phát triển về quy mô kết cấu, tốc độ tăng trưởng khá cao. Tuy nhiên so với các nước trong khu vực vẫn là thị trường chưa phát triển. Nếu đánh giá một cách tổng thể, toàn diện thì hoạt động KDBHPNT Việt Nam phát triển chưa cơ bản, chưa vững chắc, chưa đồng bộ và đặc biệt là còn một số nguy cơ tiềm ẩn và thiếu tính minh bạch. Kết cấu hạ tầng cơ sở về BH còn nhiều bất cập. Năng lực cạnh tranh, trình độ quản lý,>NNL, năng lực tái BH, hiệu quả đầu tư... còn hạn chế. Đặc biệt từ năm 2012 đến nay tốc độ tăng trưởng của KDBHPNT đang có chiều hướng giảm sút.

2. Pháp luật quy định hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ đưa ra quy định chính trong Luật Kinh doanh bảo hiểm và nhiều văn bản pháp luật khác nhau. Các hình thức KDBHPNT rất đa dạng nên trong thực tiễn áp dụng pháp luật còn có những vướng mắc. Từ những thực tế đó, trong thời gian tới KDBHPNT Việt Nam rất cần có những giải pháp mang tính đột phá nhằm phát triển một cách toàn diện đồng bộ và vững chắc đáp ứng tốt những yêu cầu phát triển và hội nhập ngày càng sâu rộng của nền KT.

3. Luận văn đã phân tích những yêu cầu, trên cơ sở những yêu cầu đó luận văn đã đưa ra những quan điểm, định hướng và giải pháp phát triển KDBHPNT đến năm 2020. Trong đó có ba nhóm giải pháp đó là: (1) Hoàn thiện hệ thống pháp luật và quản lý nhà nước về KDBH; (2) Đổi mới và cải thiện môi trường kinh doanh; (3) Giải pháp cho các thành viên tham gia KDBHPNT.

TÀI LIỆU KHAM KHẢO

Ngoài các văn bản pháp luật, các công trình ở tình hình nghiên cứu là nguồn để phân tích trong luận văn thì có các tài liệu tham khảo sau đây:

1. Bích Diệp (2017), *Giới kinh doanh bảo hiểm đang lãi lớn*, truy cập tại <http://dantri.com.vn/kinh-doanh/gioi-kinh-doanh-bao-hiem-dang-lai-lon-20170621211456622.htm> [truy cập lúc 12h ngày 8 tháng 3 năm 2018]
2. Bộ Tài chính (2011), *Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm Việt Nam giai đoạn 2011 - 2025*, tr.2-5
3. Bộ Tài Chính (2016), *Báo cáo tổng kết 5 năm thực hiện Quyết định số Quyết định số 193/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 15/02/2012*, Hà Nội, tr.2-3
4. Bộ Thương mại (2006), *Các văn kiện gia nhập WTO của Việt Nam*, Nhà Xuất Bản Chính trị Quốc Gia, Hà Nội, tr.105-108
5. Bùi Tiên Quý, Mạc Văn Tiến, TVũ Quang Thọ (2017), *Một số vấn đề cơ bản về hoạt động kinh doanh bảo hiểm phi nhân thọ tại Việt Nam*, NXB GTVT, Hà Nội, tr.217-219
6. Cục Quản lý giám sát bảo hiểm Bộ Tài chính (2017), *Tổng quan thị trường bảo hiểm PNT*, Bản tin thị trường bảo hiểm toàn cầu, số 12 (18), tr.22.
7. Doãn Hồng Nhung (2014), *Một số ý kiến hoàn thiện pháp luật về phòng ngừa, ngăn chặn trục lợi bảo hiểm trong kinh doanh bảo hiểm ở Việt Nam*, Tạp chí Khoa học ĐHQGHN: Luật học, Tập 30, Số 3 (2014) 33-40
8. Đoàn Minh Phụng (2014), *Giáo trình Bảo hiểm phi nhân thọ*, Học viện Tài Chính, NXB. Tài chính, tr.271

9. Hiệp hội bảo hiểm Việt Nam (201), *Số liệu TTBH Việt Nam năm 2017*, Hà Nội, tr.102

10. Kim Lan (2017), *Khối phi nhân thọ vẫn đau đầu với bài toán chi phí*, truy cập tại <http://tinnhanhchungkhoan.vn/bao-hiem/khoi-phi-nhan-tho-van-dau-dau-voi-bai-toan-chi-phi-188734.html>, [truy cập lúc 12h ngày 14 tháng 2 năm 2018]

11. Ngân hàng thế giới (2018), *Định hướng nội dung xây dựng Sổ tay về phát triển thương mại và CCTPP*, Hội thảo Quốc gia, tr.10-30

12. Nguyễn Ngọc Hà & Lê Văn Sáng (2017), *Thị trường bảo hiểm Việt Nam: Nhiều cơ hội phát triển trong thời kỳ hội nhập*, Tạp chí Tài chính số tháng 6/2017, tr.9-14

13. Nguyễn Như Tiên (2006), *Chính sách và Thị trường bảo hiểm Việt Nam cơ hội và thách thức trong quá trình hội nhập*, NXB Lý luận chính trị, Hà Nội., tr.53-72

14. Nguyễn Văn Định (2011), *Thị trường bảo hiểm Việt Nam, cơ hội và thách thức khi hội nhập sâu vào kinh tế thế giới*, Hội thảo đánh giá tác động hội nhập sau hai năm gia nhập WTO đối với nền kinh tế Việt Nam, NXB. Tri thức, tr.121-125

15. Phan Thị Cúc (2018), *Giáo trình nguyên lý bảo hiểm*, Nhà xuất bản Thống kê, Hà Nội, tr.124-125

16. VINARE (2016), *Thực trạng và các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động đầu tư của các doanh nghiệp trên TTBH VN*, Tạp chí BH tái BH Việt Nam, 11(4), tr.1-10.

17. Trương Mộc Lâm, Lưu Nguyên Khánh (2010), *Một số điều cần biết về pháp lý về HĐBH*, NXB. Tư pháp.

18. VINARE (2016), *Kỷ yếu VINARE 20 năm trưởng thành và phát triển*, tr.10.

19. VINARE (2014), *Thực trạng và các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động đầu tư BHPNT*, Hà Nội.

20. VINARE (2017), “Thị trường bảo hiểm các nước ASEAN hứa hẹn những cơ hội phát triển, Hà Nội.

21.Đỗ Anh Trường (2008), *Tác động của mở cửa hội nhập, gia nhập WTO đến thị trường bảo hiểm Việt Nam, Hội thảo đánh giá tác động hội nhập sau hai năm gia nhập WTO đối với nền kinh tế Việt Nam*, Hà Nội

22.Ngân hàng thế giới (2004), *Sổ tay về phát triển thương mại và WTO*, Nhà xuất bản Chính trị Quốc Gia, Hà Nội

23.Đoàn Minh Phụng (2015),*Giáo trình bảo hiểm phi nhân thọ*, NXB Tài chính, Hà Nội.

24.Hồ Xuân Phương, Võ Thị Pha (2014), *Chính sách Bảo hiểm*, NXB Tài chính, Hà Nội.

25.Hồ Sĩ Sà (2012), *Giáo trình pháp luật bảo hiểm*, NXB Thống kê, Hà Nội.